

โรคไข้กาฬหลังแอ่น (Meningococcal meningitis)

โรคไข้กาฬหลังแอ่น เป็นโรคติดต่อต้องแจ้งความ ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2523 เมื่อพบผู้ป่วยต้องแจ้งต่อสำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค รวมทั้งออกสอบสวนและควบคุมโรคภายใน 24 ชั่วโมง⁽¹⁾ หลังจากได้รับแจ้งผู้ป่วยสงสัย/เหตุการณ์สงสัย โดยไม่ต้องรอผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ โรคไข้กาฬหลังแอ่นมีอาการ/อาการแสดงที่สำคัญ คือ ผู้ป่วยมักมีไข้สูง ปวดศีรษะรุนแรง อาเจียน คอแข็ง ซึ่งเป็นอาการของภาวะเยื่อหุ้มสมองอักเสบ (Meningitis) หากมีการกระจายของเชื้อผ่านทางกระแสโลหิต (Meningococcaemia) ไปยังอวัยวะส่วนอื่นของร่างกาย ผู้ป่วยมักจะมีผื่นแดงหรือจ้ำเลือดขึ้นตามผิวหนัง บุคคลที่อยู่ร่วมกับผู้ป่วยในบ้านเดียวกัน และผู้ที่สัมผัสใกล้ชิดกับสารคัดหลั่ง ต้องได้รับยาต้านจุลชีพทันทีภายใน 24 - 48 ชั่วโมง และควรเฝ้าระวังจนกว่าจะพ้นระยะฟักตัวของโรค⁽²⁾

ในปี พ.ศ. 2557 (ค.ศ. 2014) สำนักกระบาดวิทยา ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคไข้กาฬหลังแอ่น ทั้งสิ้น 13 ราย เสียชีวิต 4 ราย อัตราป่วยมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่อัตราป่วยตายยังไม่พบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน (รูปที่ 1)

พบผู้ป่วยเพศชาย 8 ราย เพศหญิง 5 ราย อัตราส่วนเพศหญิงต่อเพศชาย 1 : 1.6 โดยกลุ่มอายุ 0 - 4 ปี พบอัตราป่วยสูงสุด 0.10 ต่อประชากรแสนคน รองลงมา คือ 15 - 24 ปี (0.05) (รูปที่ 2) เป็นสัญชาติไทย ร้อยละ 76.92 พม่า (15.38%) กัมพูชา (7.70%) ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่ทราบอาชีพ/ในปกครอง ร้อยละ 42.90 รับจ้าง (14.30%) ข้าราชการ (7.10%)

ข้อมูลจากระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา (พ.ศ. 2553 - 2557) ผู้ป่วยโรคไข้กาฬหลังแอ่นสามารถพบได้ตลอดทั้งปี มีรายงานผู้ป่วย 0 - 5 รายต่อเดือน โดยไม่พบว่าการระบาดมีลักษณะสัมพันธ์กับฤดูกาล ในปี พ.ศ. 2557 สำนักกระบาดวิทยา ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคไข้กาฬหลังแอ่นสูงสุด ในเดือนตุลาคม จำนวน 3 ราย (รูปที่ 3) และได้รับรายงานผู้ป่วย/ผู้เสียชีวิต จาก 8 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร 5/0 ราย ปทุมธานี 2/2 ราย เชียงราย 1/1 ราย นครศรีธรรมราช 1/1 ราย ตาก อุตรธานี ประจวบคีรีขันธ์ และพัทลุง จังหวัดละ 1/0 ราย (รูปที่ 4)

ในปี พ.ศ. 2557 สำนักกระบาดวิทยา ได้รับรายงานการสอบสวนโรค จำนวน 10 เหตุการณ์ พบผู้ป่วยอายุระหว่าง 3 เดือน - 57 ปี แต่มีเพียง 6 ราย ที่มีผลทางห้องปฏิบัติการยืนยันเชื้อก่อโรคไข้กาฬหลังแอ่น ด้วยวิธีเพาะเชื้อจากโลหิต (Hemoculture) 1 ราย การเพาะเชื้อจากน้ำไขสันหลัง 2 ราย และยืนยันทั้งสองวิธีข้างต้น 1 ราย การแยกเชื้อและทดสอบ Serogroup โดยวิธี PCR 2 ราย พบการระบาดในสถานที่สำคัญ คือ ภายในเรือนจำ 3 เหตุการณ์ ค่ายทหาร/โรงเรียนนายสิบทหารบก

2 เหตุการณ์ ปัจจัยเสี่ยงที่ได้จากการสอบสวนโรค คือ พบการระบาดในสถานที่พักอาศัยที่แออัด การนอนร่วมห้องกับผู้ป่วย ผู้ป่วยที่เป็นเด็กเล็กซึ่งไม่มีประวัติเดินทางก่อนป่วย พบว่า ผู้สัมผัสในครอบครัวมีประวัติคลุกคลีกับแรงงานต่างด้าว 1 เหตุการณ์ และอีก 1 เหตุการณ์ มีประวัติคนในครอบครัวเข้ารับการรักษาในสถานบำบัดที่ เคยมีการระบาดของโรคไข้กาฬหลังแอ่น⁽³⁾

สรุป โรคไข้กาฬหลังแอ่น มีอุบัติการณ์ค่อนข้างต่ำ พบผู้ป่วยประปรายทั้งปีและทุกภาคทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. 2557 พบผู้ป่วยทั้งสิ้น 13 ราย เป็นสัญชาติไทย 10 ราย พม่า 2 ราย กัมพูชา 1 ราย เสียชีวิต 4 ราย และอัตราป่วยตาย ร้อยละ 28.57 กลุ่มอายุ 0 - 4 ปี มีอัตราป่วยสูงสุด ควรเพิ่มมาตรการเฝ้าระวังโรคในแรงงานต่างด้าว เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับการเฝ้าระวังเหตุการณ์แก่นายจ้าง ผู้ประกอบการ หัวหน้าแคมป์คนงาน เจ้าหน้าที่ความปลอดภัย เกี่ยวกับการแจ้งข่าวการระบาดของโรคและภัยสุขภาพ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการระบาดและลดผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง นอกจากนี้ควรมีมาตรการเฝ้าระวังโรคเชิงรุกในเรือนจำ โดยให้ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้กาฬหลังแอ่นและโรคติดต่อที่พบบ่อยแก่ผู้ต้องขัง โดยบอกอาการสำคัญที่สามารถสังเกตได้ เพื่อป้องกันตนเองและลดโอกาสเกิดการระบาดของโรคติดต่อที่สำคัญในเรือนจำ สำหรับบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้การรักษาพยาบาลผู้ป่วยสงสัย/ยืนยันโรคไข้กาฬหลังแอ่น ที่ไม่ได้สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลที่เหมาะสม ควรได้รับยาต้านจุลชีพโดยเร็วที่สุด

เอกสารอ้างอิง

1. พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2523. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชื่อโรคติดต่อต้องแจ้งความ.ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 121, ตอนที่พิเศษ 126 ง. (ลงวันที่ 18 ตุลาคม 2547)
2. ผศ.นพ.ยงค์ รงค์รุ่งเรือง ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล. โรคไข้กาฬหลังแอ่น (อินเตอร์เน็ต). [สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2558]; เข้าถึงได้จาก <http://www.si.mahidol.ac.th/sidoctor/e-pl/article/detail.asp?id=703>
3. สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. ฐานข้อมูลรายงานการสอบสวนโรค. โปรแกรมตรวจสอบข่าวการระบาด [อินเตอร์เน็ต]. 2558 [สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2558]. เข้าถึงได้จาก <http://www.boe.moph.go.th/evenbase>.

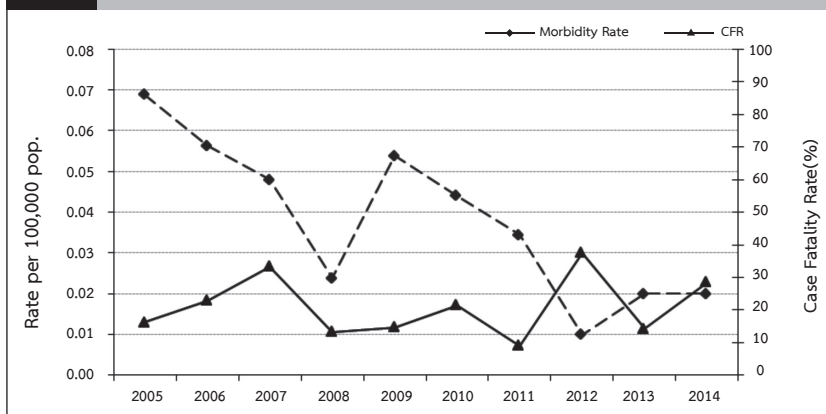
ผู้เรียบเรียง

นิรันดร์ ยิ้มจอหอ

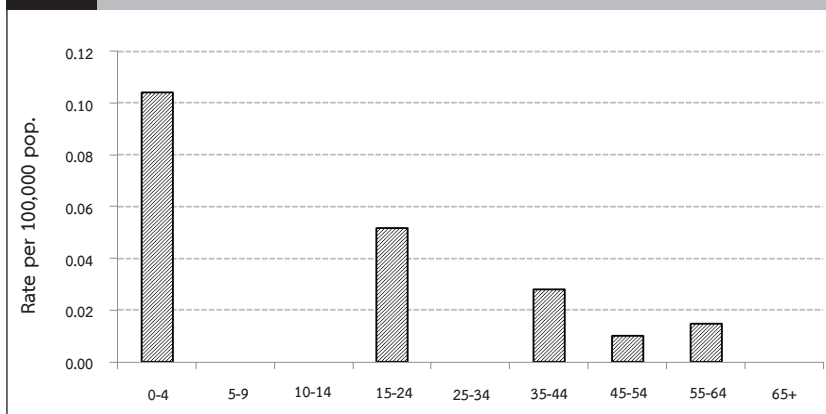
บรรณาธิการวิชาการ

ดร.นพ.ปณิธิ รัชมวิจยะ, นายวันชัย อาจเขียน

Fig.1 Reported Cases of Meningococcal meningitis per 100,000 Population and Case Fatality Rate by Year Thailand, 2005 - 2014

Fig.2 Reported Cases of Meningococcal meningitis by Age - group, Thailand, 2014

Fig.3 Reported Cases of Meningococcal meningitis by Month, Thailand, 2010 - 2014

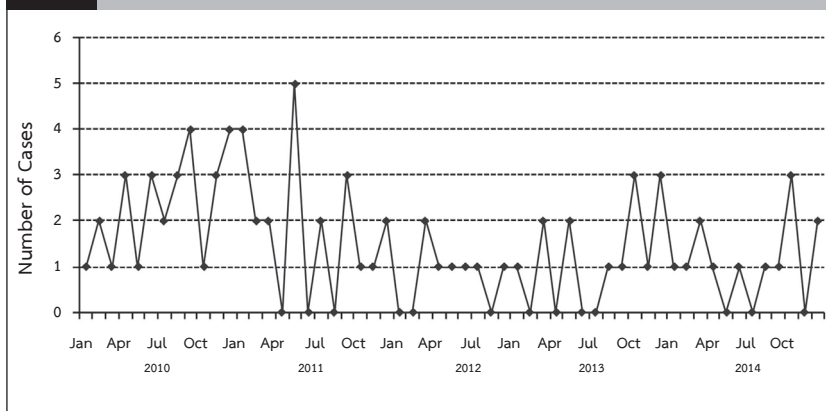

Fig.4

Reported Cases of Meningococcal meningitis by Province, Thailand, 2014

